

56+ i arbetslivet

November 2019

afa
FÖRSÄKRING

AFA Försäkring ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet. Våra försäkringar är bestämde i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter och vi försäkrar 4,7 miljoner människor i privat näringsliv, kommuner och regioner.

AFA Försäkring drivs utan vinstsyfte. Vi förvaltar cirka 195 miljarder kronor för att säkerställa framtida utbetalningar till våra försäkrade. En viktig del av vår verksamhet är att stödja forskning och projekt som aktivt syftar till att förbättra arbetsmiljön.

AFA Försäkring har cirka 660 medarbetare och ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK.

Vi arbetar förebyggande

Varje år satsar arbetsmarknadens parter genom AFA Försäkring cirka 150 miljoner kronor på stöd till forskning och utveckling inom arbetsmiljö och hälsa. Det gör oss till en av Sveriges främsta anslagsgivare inom dessa områden. Resultaten av forskningen omsätts i praktisk handling genom förebyggande arbetsmiljösatsningar.

För att säkerställa att vi stödjer relevant forskning analyserar vi statistik från de försäkringsfall som vi administrerar. Statistiken hämtar vi ur vår skadedatabas där det finns information om 14 miljoner försäkringsärenden. Skadedatabasen ger oss stor kännedom om vilka skador och sjukdomar som är vanligt förekommande i olika sektorer och yrkesgrupper.

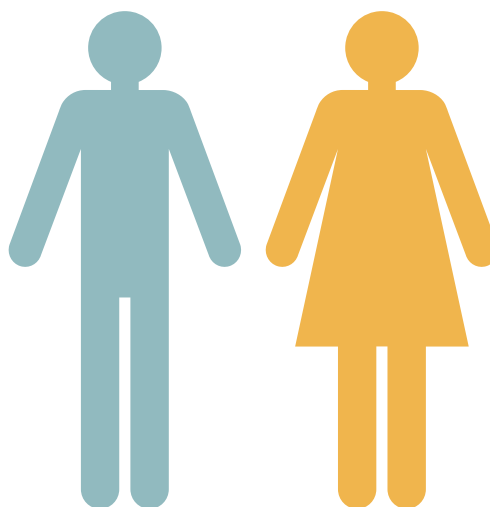
För att göra informationen tillgänglig för alla presenterar vi varje år aktuell statistik i vår återkommande årsrapport och i olika delrapporter. Årsrapporten är mer generell medan delrapporterna belyser specifika områden, till exempel 56+ i arbetslivet, som i den här rapporten.

Innehåll

Bakgrund	5
Om rapporten	6
Sammanfattning	8
Sjukfrånvaro	10
Sjukfrånvaro efter åldersgrupp	11
Långa sjukfall och sysselsättning	12
Sjukfrånvaro över tid	14
Risk för sjukfrånvaro efter yrke	18
Sjukfallens fördelning efter diagnos	22
Sjukfallens fördelning efter yrke	26
Hur långa blir sjukfallen?	30
Arbetsolycksfall	32
Allvarliga arbetsolycksfall efter åldersgrupp	33
Allvarliga arbetsolycksfall och sysselsättning	34
Allvarliga olycksfall över tid	35
Allvarliga olycksfall och yrke	37
Risk för allvarliga olycksfall efter yrke	39
Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall	42
Åldersberoende risk, efter händelsetyp och kön	42
Exempel på händelsetyper	44
Skadade kroppsdelar	46
Arbetssjukdomar	50
Litteraturlista	53

Bakgrund

I våra rapporter och djupstudier belyser vi både arbetsolyckor och sjukfall bland AFA Försäkrings försäkrade. I den här rapporten lyfter vi åldersgruppen 56–64 år i arbetslivet, och studerar sjukfrånvaro och arbetsskador.

Om rapporten

Rapporten baseras på statistik över långa sjukfall och arbetsskador. Vi har studerat 670 789 långa sjukfall och 127 413 arbetsskador under perioden 2007-2018. Statistiken redovisas efter skadeår/visandeår, det vill säga det år som olycksfallet inträffade, arbetssjukdomen visade sig, eller sjukfallet startades. AFA Försäkrings skadedatabas är en dynamisk databas. Det betyder att sjukfall och arbetsskador kan rapporteras in i efterhand, vilket ger en eftersläpning i inflödet av våra ärenden. Normalt beräknar vi att det tar cirka två till tre år innan majoriteten av de skador som har inträffat under ett skadeår har rapporterats in till AFA Försäkring. Eftersläpningen för arbetssjukdomar är dock längre. Uppgifterna för 2018 är preliminära.

För att kunna göra jämförelser av risk över tid är årsstatistiken över antalet allvarliga olycksfall/långa sjukfall avläst den 31 december året efter skade-/visandeåret.

Långa sjukfall

Grunden för avsnitten om långa sjukfall är ersatta sjukfall i AFA Försäkrings sjukförsäkring, avtalsgruppsjukförsäkring AGS och AGS-KL. Med ett långt sjukfall menar vi en sjukskrivning som har pågått

Sjukförsäkringen

Avtalsgruppsjukförsäkringen AGS omfattar arbetare inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO och Kooperationen. AGS-KL omfattar anställda i kommuner och regioner, Svenska kyrkan och Sobonaföretag. Sobona är en arbetsgivarorganisation för företag som är verksamma inom kommun- och regionnära verksamheter. Sjukförsäkringen omfattar däremot inte statligt anställda eller tjänstemän inom det privata avtalsområdet. Sjukförsäkringen ger ett komplement till sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan och sjukfrånvaron behöver inte vara arbetsrelaterad.

i minst tre månader eller lett till sjuk- eller aktivitetsersättning, kallad månadsersättning hos AFA Försäkring. Aktivitetsersättning är en tidsbegränsad ersättning som kan beviljas till unga i åldern 19–29 år.

Arbetskador

Grunden för statistiken om arbetsolycksfall och arbetssjukdomar är skador som har gett ersättningar från Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA, TFA-KL och PSA. Statistiken som redovisas avser endast godkända arbetsskador.

Med en *allvarlig* arbetsolycka menas att olyckan har lett till mer än 30 dagars sjukskrivning eller motsvarande läkningstid, eller medicinsk invaliditet. Medicinsk invaliditet är ett försäkringsmedicinskt mått som anges i procent (%). Det är ett mått på den bestående kroppsliga funktionsnedsättningen till följd av arbetsskadan. Den medicinska invaliditetsgraden avgörs först då skadan har nått ett tillstånd då inga förändringar förväntas. Fram till dess görs en preliminär uppskattning av skadans svårighetsgrad.

Arbetskadeförsäkringen

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA, omfattar samtliga anställda inom avtalsområdena Svenskt Näringsliv/ LO/PTK och Kooperationen. TFA-KL omfattar samtliga anställda i kommuner och regioner, Svenska kyrkan och företag inom Sobona. AFA Försäkring har också uppdraget att administrera och reglera arbetsskador i enlighet med det statliga personskadeavtalet (PSA), och har därför information om i stort sett alla anmälda arbetsskador i Sverige.

Kompletterande statistik

AFA Försäkring registrerar diagnoskoder enligt kodsyste­met ICD 10 som administreras av Socialstyrelsen (Socialstyrelsen, 2011).

I rapporten är risken, det vill säga antalet sjukfall per 1 000 sysselsatta, beräknad för perioden 2007–2017. Till beräkningarna har sysselsättningsstatistik från Statistiska centralbyråns yrkesregister använts. Statistiken finns tillgänglig för åren 2007–2017.

Yrkesregistret innehåller information om den arbetande befolkningens yrkestillhörighet. Informationen gäller det yrke individen ansetts ha haft i november referensåret och den ålder som har uppnåtts vid årets slut. Som förvärvsarbete räknas alla som har arbetat i minst en timme per vecka i november månad. Statistiken omfattar alla över 16 år som under referensåret ansetts ha varit förvärvsarbete i november månad och folkbokförda i Sverige 31 december.

Sammanfattning

Sjukfrånvaro

- ▶ Risken för långvarig sjukfrånvaro är högre för sysselsatta i åldern 56–64 år än för gruppen 26–55 år.
- ▶ I den privata sektorn har män i åldern 56–64 år en 2,2 gånger högre risk att vara sjukfrånvarande än män i åldern 26–55 år. För kvinnor är motsvarande siffra 1,5.
- ▶ Inom offentlig sektor har män som är 56–64 år en 1,9 gånger högre risk att vara sjukfrånvarande än män i åldern 26–55 år. Kvinnor som är 56–64 år har en 1,3 gånger högre risk än kvinnor som är 26–55 år.
- ▶ Den vanligaste sjukskrivningsdiagnosen för 56–64-åringar är muskuloskeletala sjukdomar. Det gäller båda könen och alla sektorer. I de yngre åldersgrupperna är psykiska diagnoser vanligare.
- ▶ De yrkesgrupper som har flest långa sjukfall i åldersgruppen 56–64 år i offentlig sektor är *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* Detta gäller både kvinnor och män.
- ▶ I privat sektor har *försäljare inom handeln och städare och fönsterputsare* flest sjukfall bland kvinnor medan *metall- och övrigt industriellt arbete och yrkesförare* har flest sjukfall bland män.

Arbetsskador

- ▶ Risken för allvarliga arbetsolycksfall är högre för sysselsatta i åldern 56–64 år än för åldersgruppen 26–55 år.
- ▶ Kvinnor i åldern 56–64 år har en 1,8 gånger högre risk att drabbas av ett allvarligt arbetsolycksfall än kvinnor i åldern 26–55 år. Motsvarande siffra för män är 1,4.
- ▶ Den vanligaste orsaken bakom ett allvarligt olycksfall för åldersgruppen 56–64 år är en fallolycka.
- ▶ Nästan hälften, 45 procent, av olyckorna för kvinnor i åldern 56–64 år är en fallolycka i samma nivå. Motsvarande siffra för män är 24 procent.
- ▶ Risken att drabbas av en fallolycka inomhus är 3,5 gånger högre för kvinnor i åldern 56–64 år än för kvinnor i åldern 26–55 år. Risken för en fallolycka utomhus är 3,2 gånger högre.
- ▶ För män i åldern 56–64 år är risken att drabbas av en fallolycka inomhus 1,7 gånger högre än risken för män i åldern 26–55 år. Risken för en fallolycka utomhus är 2,4 gånger högre.
- ▶ Yrkesgrupperna med flest allvarliga olycksfall för kvinnor 56–64 år är *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl. och städare och fönsterputsare*.
- ▶ Yrkesgrupper med flest allvarliga olyckor för män 56–64 år är *metall- och övrigt industriellt arbete* och *yrkesförare*.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro efter åldersgrupp

Tabell 1

Antal nya långa sjukfall efter åldersgrupp och kön, Svenskt Näringsliv/LO.

	Ålder	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kvinnor	16–25 år	659	571	452	551	566	695	980	1 071	1 173	1 141	1 027	969
	26–55 år	6 781	5 604	4 869	6 638	7 120	7 407	8 995	9 887	9 924	9 401	7 930	7 359
	56–64 år	2 111	1 722	1 428	1 672	1 893	2 006	2 237	2 458	2 618	2 290	2 041	1 958
Män	16–25 år	959	959	760	702	804	995	1 147	1 239	1 251	1 298	1 111	1 059
	26–55 år	10 272	8 692	7 784	8 933	9 098	9 829	11 063	11 884	12 318	11 711	10 174	9 699
	56–64 år	5 140	4 358	3 938	4 379	4 474	4 843	5 347	5 578	5 722	5 451	4 812	4 682
Totalt		25 922	21 906	19 231	22 875	23 955	25 775	29 769	32 117	33 006	31 292	27 095	25 726

Tabell 2

Antal nya långa sjukfall efter åldersgrupp och kön, Kommuner och regioner.

	Ålder	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kvinnor	16–25 år	438	314	304	279	316	388	481	700	814	913	886	850
	26–55 år	16 038	12 289	11 324	14 252	15 472	16 380	19 213	21 241	22 415	21 783	19 240	18 111
	56–64 år	8 122	6 409	5 749	6 736	7 384	7 609	8 626	9 057	9 320	8 752	7 525	7 115
Män	16–25 år	47	37	46	35	47	58	57	82	93	99	103	94
	26–55 år	2 367	1 814	1 622	1 918	1 969	2 056	2 225	2 446	2 546	2 593	2 308	2 056
	56–64 år	1 848	1 437	1 240	1 423	1 485	1 564	1 672	1 772	1 906	1 529	1 353	1 328
Totalt		28 860	22 300	20 285	24 643	26 673	28 055	32 274	35 298	37 094	35 669	31 415	29 554

Tabell 1 och **tabell 2** visar antal långa sjukfall inom Svenskt Näringsliv/LO och Kommuner och regioner uppdelat på kön och åldersgrupp. Sjukfallen minskade 2008 och 2009 i samband med att

rehabiliteringskedjan infördes för att därefter öka. Siffrorna för 2018 är preliminära och kommer att öka något.

Jämförelser görs främst mellan åldersgrupperna 26–55 år och 56–64 år, dels eftersom antalet sjukfall är påtagligt färre i den yngsta åldersgruppen och dels för att likheterna är större mellan de två äldre grupperna.

För båda avtalsområdena och båda könen i grupperna 26–55 år respektive 56–64 år kan man se en minskning i antalet sjukfall från 2016 och framåt, vilket följer den

allmänna utvecklingen inom socialförsäkringen. För män i åldersgruppen 26–55 år inom Kommuner och regioner är minskningen inte lika tydlig.

Då det finns betydligt fler sysselsatta i åldersgruppen 26–55 år än i åldersgruppen 56–64 år behöver sjukfallen sättas i relation till antalet sysselsatta när man jämför åldersgrupperna. Detta görs i följande avsnitt.

Långa sjukfall och sysselsättning

Diagram 1 och diagram 2 visar fördelningen av sysselsättningen och antalet långa sjukfall efter åldersgrupp och kön samt totalt inom avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO och Kommuner och regioner. För båda avtalsområdena är åldersgruppen 56–64 år överrepresenterad i sjukfallen jämfört med de sysselsatta i samma åldersgrupp. Detta gäller båda könen.

Bland männen inom avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO står gruppen 56–64 år för 27 procent av de långvariga sjukfallen 2017. Det är nästan dubbelt så stor andel som de sysselsatta männen i samma åldersgrupp.

Bland de jämnåriga kvinnorna inom samma avtalsområde är skillnaden inte lika stor. Men både åldersgruppen 56–64 år och gruppen 26–55 år är överrepresenterade i de långvariga sjukfallen jämfört med de sysselsatta i motsvarande åldersgrupper.

För avtalsområde Kommuner och regioner ser vi en liknande fördelning. Männen i gruppen 56–64 år är överrepresenterade i sjukfallen (36 procent) jämfört med de sysselsatta männen i samma åldersgrupp (21 procent) medan gruppen 26–55-åringar istället är underrepresenterad. Bland männen inom avtalsområdet har alltså den äldsta gruppen högst risk för långvarig sjukfrånvaro.

För kvinnorna inom den offentliga sektorn är skillnaderna mellan andelen sjukfall och andelen sysselsatta mindre än inom den privata sektorn, för både 26–55-åringar och 56–64-åringar, även om den äldsta gruppen är överrepresenterad.

Man bör i sammanhanget komma ihåg att antalet kvinnor är långt fler inom den offentliga sektorn än antalet män och att det omvända gäller för den privata sektorn.

Diagram 1

Fördelning av antal långa sjukfall och sysselsatta efter ålder och kön, Svenskt Näringsliv/LO 2017.

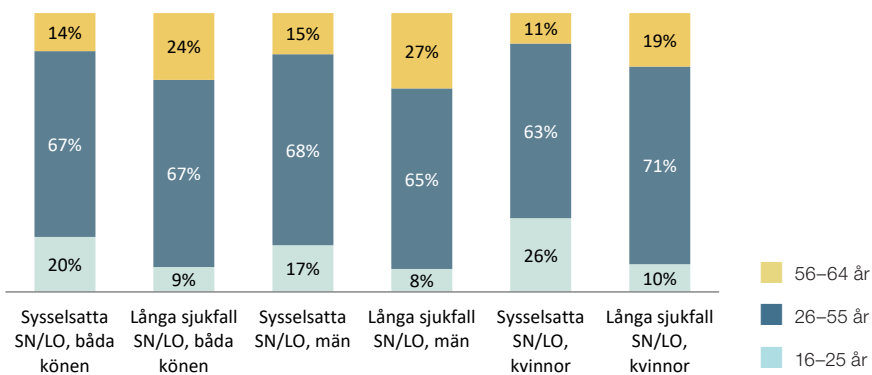
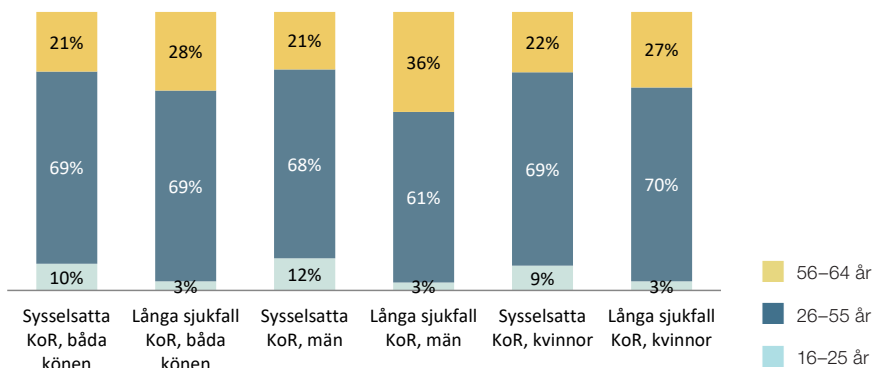

Diagram 2

Fördelning av antal långa sjukfall och sysselsatta efter ålder och kön, Kommuner och regioner 2017.

Sjukfrånvaro över tid

I detta avsnitt relaterar vi antal sjukfall till antal sysselsatta. I **diagram 3-6** redovisar vi risken för långvarig sjukfrånvaro över tid. Risken beräknas som antal

nya långa sjukfall per 1 000 sysselsatta det aktuella året. Varje år är avläst den 31 december året efter att sjukfallet startade.

Diagram 3

Risk för långvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp, kvinnor, Svenskt Näringsliv/LO.

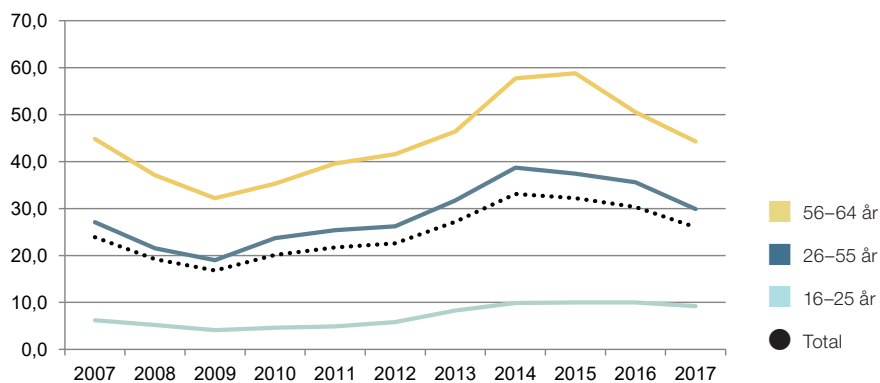
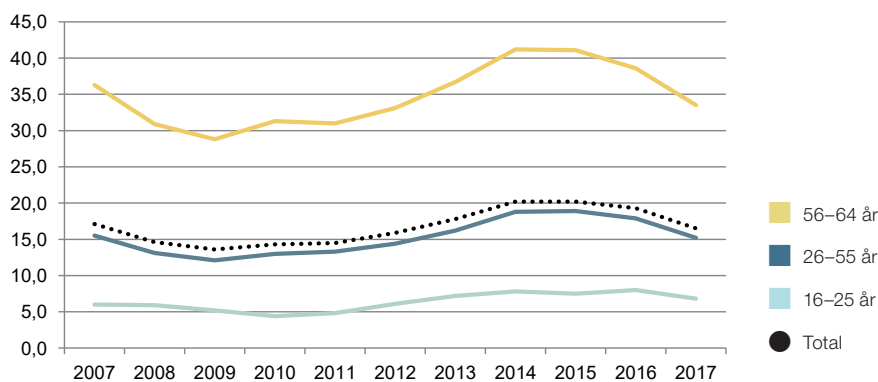

Diagram 4

Risk för långvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp, män, Svenskt Näringsliv/LO.

Inom avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO har åldersgruppen 56–64 år högre risk för långvarig sjukfrånvaro än åldersgruppen 26–55 år. Detta gäller både kvinnor och män, men risken är högre för männen – de har en 2,2 gånger högre risk att vara sjukfrånvarande än 26–55-åringar. För kvinnorna är risken 1,5 gånger högre.

Samtidigt har kvinnor i åldern 56–64 år en högre risk för långvarig sjukfrånvaro jämfört med de jämnåriga männen. En

kvinnor på 56–64 år löper 1,3 gånger högre risk att bli långvarigt sjuk än en man på 56–64 år inom den privata sektorn.

Utvecklingen för den långvariga sjukfrånvaron över tid har varit likartad för de olika åldersgrupperna, med en ökning fram till 2014–2015 och därefter en minskning. Ett undantag är den allra yngsta åldersgruppen, som tycks ligga kvar på en högre risk även efter 2015.

Diagram 5

Risk för långvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp, kvinnor, Kommuner och regioner.

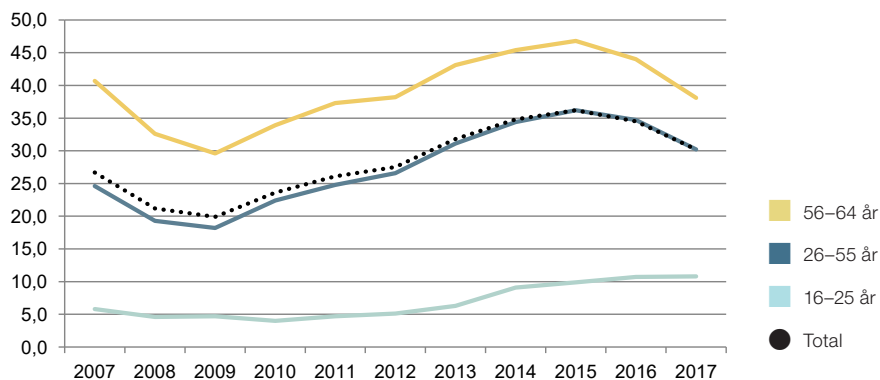
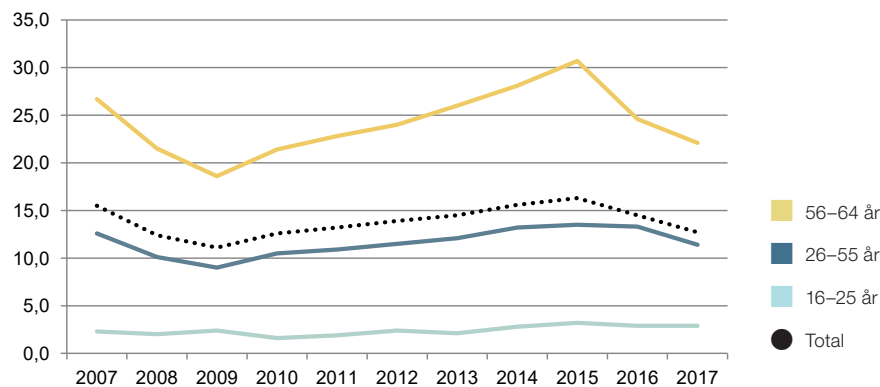

Diagram 6

Risk för långvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp, män, Kommuner och regioner.

Inom avtalsområde Kommuner och regioner har åldersgruppen 56–64 år en högre risk än de yngre åldersgrupperna att bli långvarigt sjukfrånvarande. Skillnaden är större mellan män i åldersgruppen 56–64 år och män i gruppen 26–55 år än mellan dito kvinnor. En man i åldern 56–64 år har en 1,9 gånger högre risk för långvarig sjukfrånvaro än en man i åldern 26–55 år. För kvinnorna är motsvarande siffra 1,3.

Generellt är risktalen lägre för både män och kvinnor i åldersgruppen 56–64 år inom den offentliga sektorn jämfört med den privata sektorn. En förklaring till det

kan vara att i den offentliga sektorn ingår både tjänstemän och arbetare, till skillnad från den privata sektorn där bara arbetare ingår. Generellt har tjänstemän lägre sjukfrånvaro än arbetare.

Jämför vi kvinnorna i åldersgruppen 56–64 år med männen i samma åldersgrupp inom avtalsområdet är risken för en kvinna att bli långvarigt sjukfrånvarande 1,7 gånger högre än för en man. Risken är något högre än motsvarande risk i den privata sektorn (1,3).

Risk för sjukfrånvaro efter yrke

I detta avsnitt redovisar vi risken för långvarig sjukfrånvaro för de större yrkesgrupperna i åldersgruppen 56–64 år, se **tabell 3–6**. De yrkesgrupper som redovisas är de där 56–64-åringar hade 60 eller fler långvariga sjukfall 2017.

Jämför man rakt av är risken för långvarig sjukfrånvaro högre för 56–64-åringar än för 26–55-åringar i samtliga redovisade yrkesgrupper. För att få en mer rättvisande bild över yrkesriskerna redovisas över- och underrisk. Över- och underrisk innebär kvoten av 56–64-åringars och 26–55-åringars respektive yrkesrisker. En kvot över 1 innebär att åldersgruppen 56–64 år har en högre risk för långvarig sjukfrånvaro än åldersgruppen 26–55 år i yrket och en kvot under 1 att åldersgruppen 56–64 år har en lägre risk än åldersgruppen 26–55 år.

För samtliga yrken inom båda avtalsområdena och för båda könen har gruppen 56–64 år en överrisk för långvarig sjukfrånvaro jämfört med 26–55-åringar, dock med ett undantag: kvinnor i åldersgruppen 56–64 år verksamma i chefsyrken

inom Kommuner och regioner har en underrisk på 0,8.

Kvinnor inom avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO har högst överrisk om de arbetar med *restaurang- och storköksarbete*. Även *försäljare inom handel, mm.* och *städare och fönsterputsare* har en hög överrisk. Dessa två yrkesgrupper står också för flest antal långa sjukfall för kvinnor i åldern 56–64 år inom avtalsområdet, se avsnitt *Sjukfallens fördelning efter yrke*.

För män 56–64 år i den privata sektorn är överrisken högst inom yrket *isolerings- och VVS-montörer* följt av *städare och fönsterputsare* och *betong-, bygg- och anläggningsarbete*.

Av de större yrkesgrupperna bland kvinnor i åldersgruppen 56–64 år inom Kommuner och regioner har *städare och fönsterputsare* högst överrisk för långvarig sjukfrånvaro. Bland de jämnåriga männen är det istället *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* som har högst överrisk.

Tabell 3

Antal långa sjukfall 2017, risk och över/underrisk, sorterat efter långa sjukfall.
Svenskt Näringsliv/LO, kvinnor.

Yrkesgrupp	Antal långa sjukfall 56-64 år	Risk 26-55 år	Risk 56-64 år	Överrisk/Underrisk 56-64 år
Försäljare inom handel, m.m.	416	21,1	33,8	1,6
Städare och fönsterputsare	358	36,3	59,3	1,6
Metall- och övrigt industriellt arbete	320	41,9	55,1	1,3
Restaurang- och storköksarbete	132	16,9	35,3	2,1
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	120	42,9	61,8	1,4
Personliga assistenter	112	24,4	25,6	1,0
Yrkesförare	98	48,7	72,1	1,5
Total	2 041	29,9	44,3	1,5

Tabell 4

Antal långa sjukfall 2017, risk och över/underrisk, sorterat efter långa sjukfall.
Svenskt Näringsliv/LO, män.

Yrkesgrupp	Antal långa sjukfall 56–64 år	Risk 26–55 år	Risk 56–64 år	Överrisk/Underrisk 56–64 år
Metall- och övrigt industriellt arbete	1 187	17,1	33,1	1,9
Yrkesförare	749	17,8	36,3	2,0
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	484	15,5	40,2	2,6
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	408	19,8	39,7	2,0
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	300	15,0	26,8	1,8
Byggnadsträarbetare	263	15,7	36,2	2,3
Elektriskt arbete	159	10,1	24,0	2,4
Städare och fönsterputsare	136	19,6	53,8	2,7
Isolerings- och VVS-montörer	130	13,0	36,0	2,8
Träindustriarbete	110	19,4	35,4	1,8
Försäljare inom handel, m.m.	109	7,1	14,8	2,1
Byggnadsmålare	92	21,2	46,6	2,2
Livsmedelsarbete	91	21,0	50,6	2,4
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	80	7,0	15,0	2,1
Pappers- och pappersmassarbetare	80	14,1	34,2	2,4
Total	4 812	15,2	33,5	2,2

Tabell 5

Antal långa sjukfall 2017, risk och över/underrisk, sorterat efter långa sjukfall.
Kommuner och regioner, kvinnor.

Yrkesgrupp	Antal långa sjukfall 56-64 år	Risk 26-55 år	Risk 56-64 år	Överrisk/Underrisk 56-64 år
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	2 709	38,5	47,6	1,2
Förskollärare och fritidspedagoger	647	31,5	40,9	1,3
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	624	33,4	41,9	1,3
Sjuksköterskor och barnmorskor	620	28,0	32,3	1,2
Lärare och skolledare	553	19,5	24,9	1,3
Kontors- och kundserviceyrken	492	31,0	34,3	1,1
Restaurang- och storköksarbete	331	32,3	45,3	1,4
Socialt arbete	297	33,8	42,4	1,3
Städare och fönsterputsare	222	32,4	47,2	1,5
Chefsyrken	157	25,7	21,3	0,8
Tandvårdsarbete	115	31,8	34,6	1,1
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	103	26,3	36,9	1,4
Total	7 525	30,2	38,1	1,3

Tabell 6

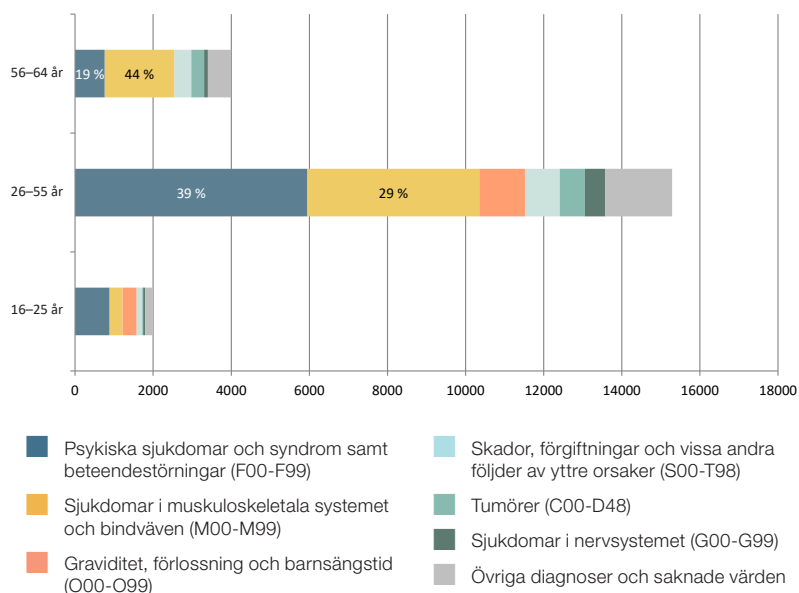
Antal långa sjukfall 2017, risk och över/underrisk, sorterat efter långa sjukfall.
Kommuner och regioner, män.

Yrkesgrupp	Antal långa sjukfall 56-64 år	Risk 26-55 år	Risk 56-64 år	Överrisk/Underrisk 56-64 år
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	236	15,2	34,1	2,2
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	198	14,6	30,9	2,1
Lärare och skolledare	147	8,1	15,2	1,9
Socialt arbete	63	15,5	31,0	2,0
Total	1 353	11,4	22,1	1,9

Sjukfallens fördelning efter diagnos

Diagram 7

Nya långa sjukfall för kvinnor 2017 och 2018, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp, Svenskt Näringsliv/LO.

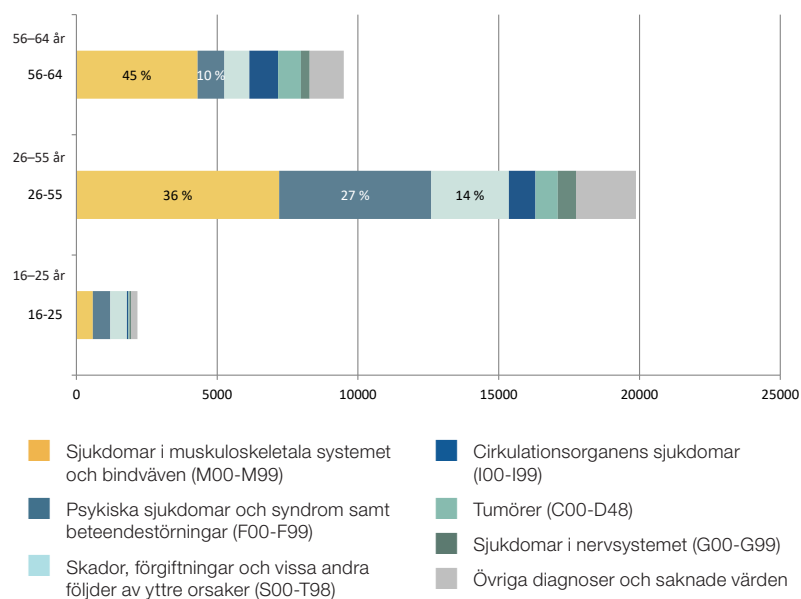
Diagram 7 visar de vanligast förekommande diagnoserna fördelade efter åldersgrupp för kvinnor inom Svenskt Näringsliv/LO.

I åldersgruppen 56-64 år utgör muskuloskeletala diagnoser nästan hälften av de långa sjukfallen (44 procent) och består främst av diagnosgruppen *ledsjukdomar*. Näst vanligast är någon form av psykisk diagnos, främst *reaktion på svår stress*. I

åldersgruppen 26-55 år är fördelningen den omvända. Här dominerar istället andelen psykiska diagnoser – två av fem långa sjukfall i åldersgruppen orsakas av en psykisk diagnos – medan de muskuloskeletala diagnoserna står för knappt en tredjedel av sjukfallen. I den här åldersgruppen utgör även graviditetsrelaterade diagnoser en viss del, något som naturligt nog inte alls förekommer i den äldsta åldersgruppen.

Diagram 8

Nya långa sjukfall för män 2017 och 2018, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp, Svenskt Näringsliv/LO.

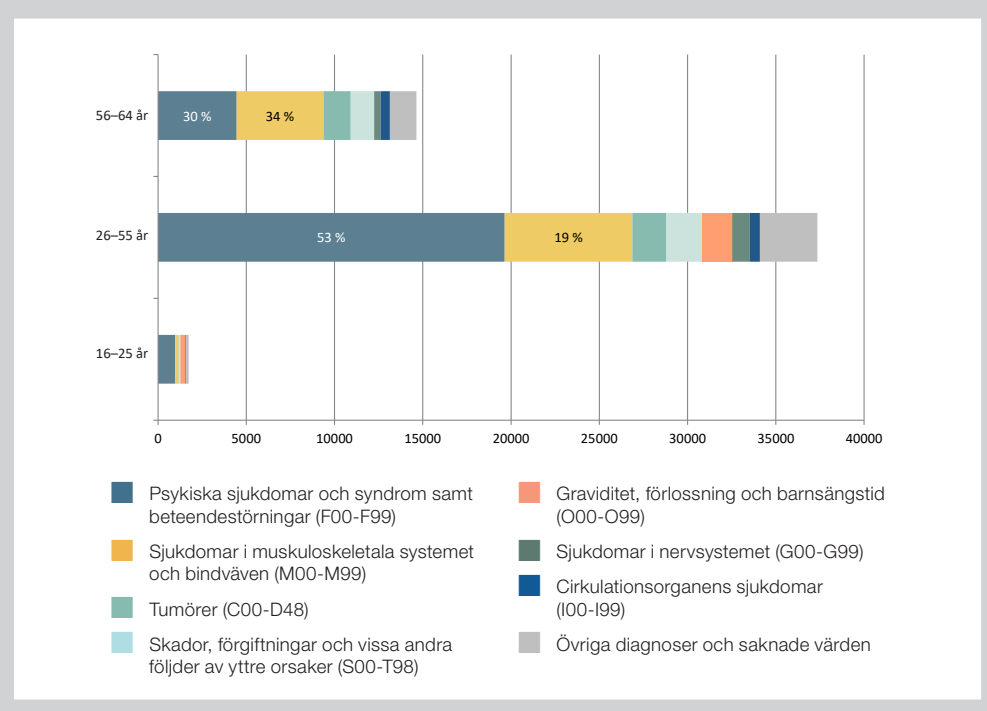
Bland män inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO ser vi att muskuloskeletala diagnoser är den vanligaste diagnosen i både åldersgruppen 56–64 år och i gruppen 26–55 år. För den äldre gruppen utgör den nästan hälften av alla sjukfall. Den vanligaste diagnosgruppen bland de muskuloskeletala diagnoserna för gruppen män 56–64 år är *ledsjukdomar*.

Fördelningen, med en hög andel muskuloskeletala diagnoser och då främst *ledsjukdomar*, är liknande för kvinnor i åldern 56–64 år inom avtalsområdet.

För män i åldersgruppen 26–55 år är även psykiska diagnoser vanliga.

Diagram 9

Nya långa sjukfall för kvinnor 2017 och 2018, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp, Kommuner och regioner.

Diagram 9 redovisar de oftast förekommande diagnoserna för kvinnor inom avtalsområde Kommuner och regioner. I åldersgruppen 26–55 år beror mer än hälften av kvinnornas långa sjukfall på någon form av psykisk diagnos. Näst vanligast är muskuloskeletala diagnoser som står för en femtedel av sjukfallen.

I den äldsta åldersgruppen, 56–64 år, är andelen psykiska diagnoser mycket

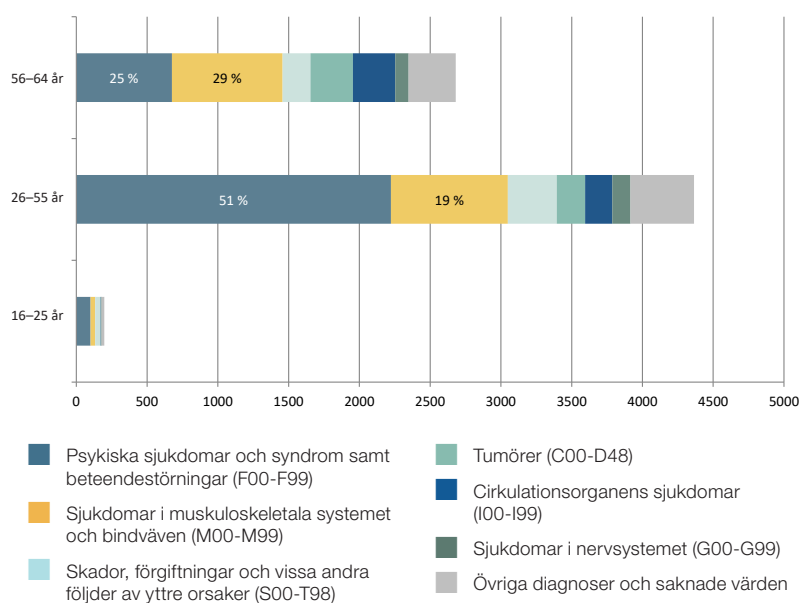
mindre än i den yngre åldersgruppen, och istället är andelen muskuloskeletala diagnoser större. Tillsammans utgör de psykiska och de muskuloskeletala diagnoserna 64 procent av de långa sjukfallen för kvinnor i åldern 56–64 år. Den vanligaste diagnosgruppen bland de muskuloskeletala diagnoserna för kvinnor i åldern 56–64 år är *ledsjukdomar* medan den vanligaste psykiska diagnosen är *reaktion på svår stress*.

Diagram 10

Nya långa sjukfall för män 2017 och 2018, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp, Kommuner och regioner.

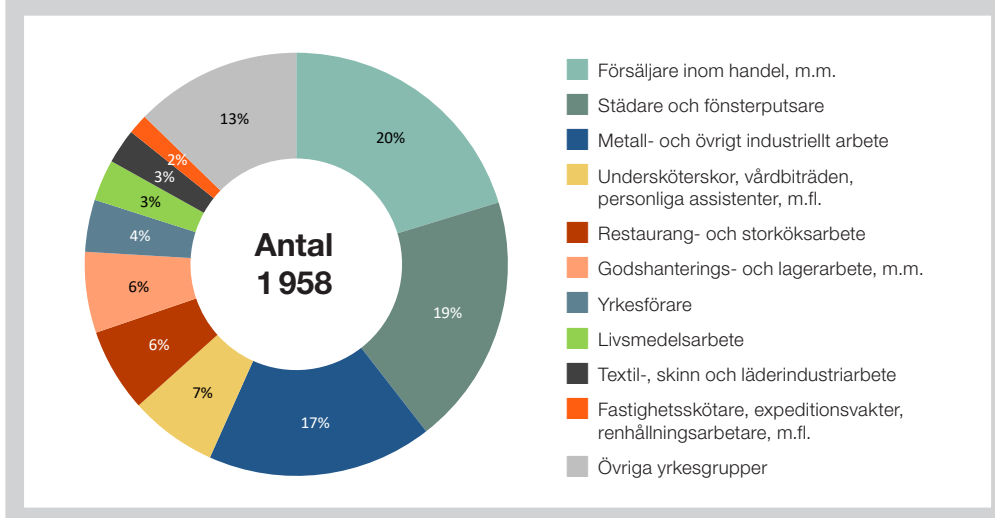
För män inom avtalsområde Kommuner och regioner har de vanligaste diagnoserna en liknande fördelning som för kvinnorna. De psykiska diagnoserna dominerar i åldersgruppen 26-55 år, medan muskuloskeletala diagnoser är vanligast i åldersgruppen 56-64 år. Precis som för

kvinnorna är det främst *ledsjukdomar* respektive *reaktion på svår stress* som är den vanligaste muskuloskeletala respektive psykiska diagnosen för män i åldern 56-64 år.

Sjukfallens fördelning efter yrke

Diagram 11

Långa sjukfall för kvinnor 56–64 år, 2018, efter yrkesgrupp, Svenskt Näringsliv/LO.

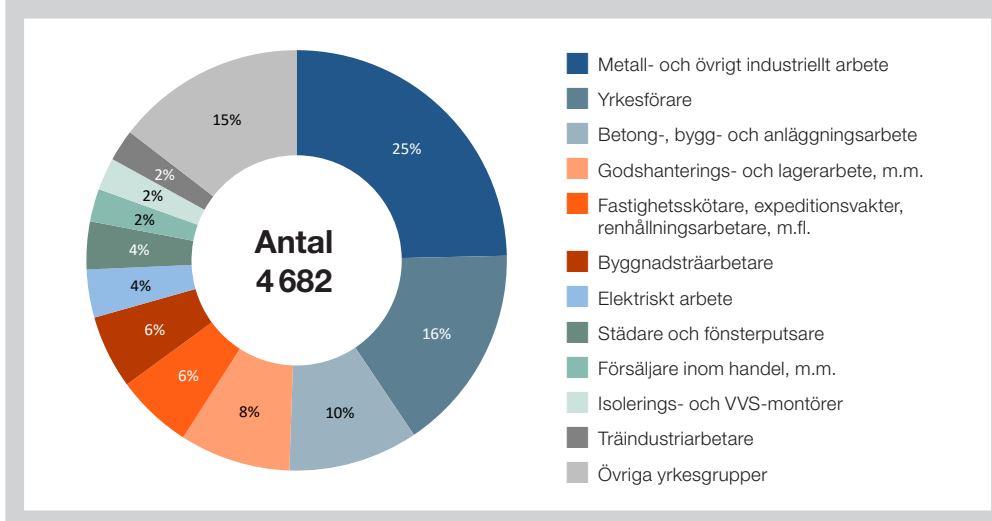

För kvinnor i åldern 56–64 år inom avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO är det yrkesgrupperna *försäljare inom handel, m.m.* och *städare och fönsterputsare* som står för flest långa sjukfall. Tillsammans

med yrkesgruppen *metall- och övrigt industriellt arbete* står dessa grupper för 56 procent av de långa sjukfallen för kvinnor i åldern 56–64 år inom avtalsområdet.

Diagram 12

Långa sjukfall för män 56–64 år, 2018, efter yrkesgrupp, Svenskt Näringsliv/LO.

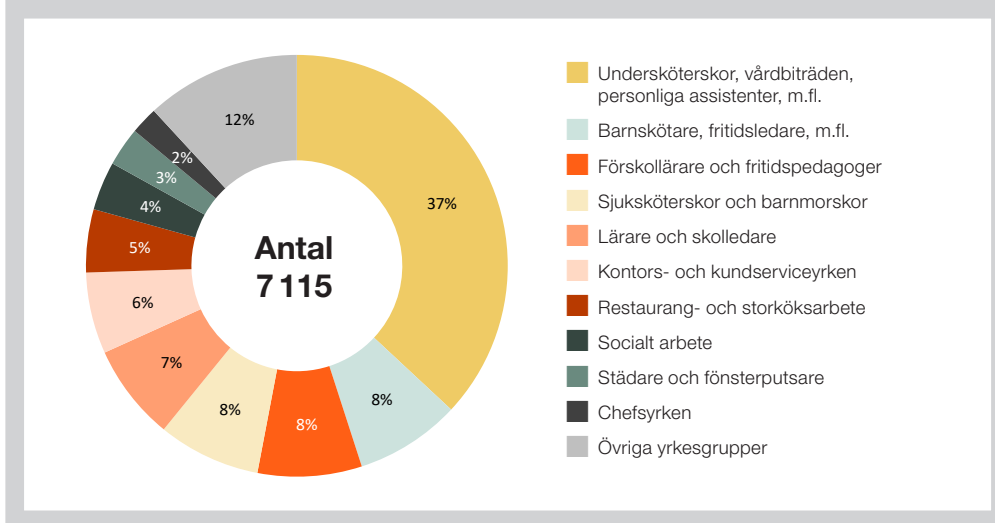

För män i åldern 56–64 år inom avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO står yrkesgruppen *metall- och övrigt industriellt arbete* för flest långa sjukfall, följt av gruppen *yrkesförare* och *betong-, bygg- och*

anläggningsarbete. Dessa yrkesgrupper står sammanlagt för drygt hälften av de långa sjukfallen för män i åldern 56–64 år inom avtalsområdet.

Diagram 13

Långa sjukfall för kvinnor 56–64 år, 2018, efter yrkesgrupp, Kommuner och Regioner.

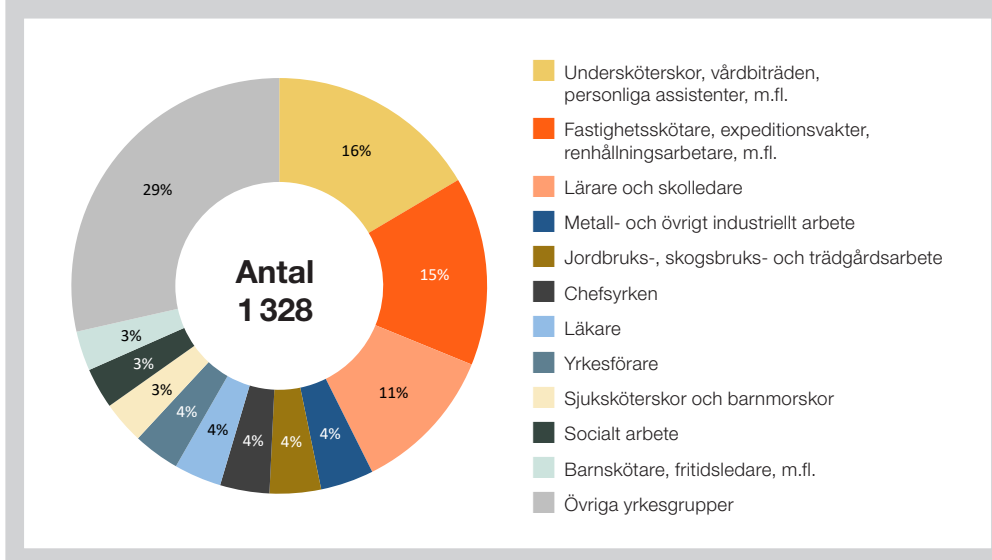
När det gäller kvinnor i åldersgruppen 56–64 år inom Kommuner och regioner är långa sjukfall vanligast i vård- och omsorgsyren. Yrkesgruppen med flest långa sjukfall är *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* och dessa sjukfall utgör mer än en tredjedel av kvinnornas långa sjukfall. Sammantaget med yrkesgrupperna *barnskötare, fritids-*

ledare, m.fl., förskollärare och fritidspedagoger och *sjuksköterskor och barnmorskor* står dessa yrkesgrupper för 61 procent av de långa sjukfallen.

Diagram 14

Långa sjukfall för män 56–64 år, 2018, efter yrkesgrupp, Kommuner och Regioner.

För män i åldersgruppen 56–64 år inom avtalsområde Kommuner och regioner finns ingen enskilt stor yrkesgrupp som sticker ut när det gäller långa sjukfall. De nästintill jämnstora yrkesgrupperna *undersköterskor, vårdbiträden, personliga*

assistenter, m.fl., fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl. och *lärare och skolledare* är de yrkesgrupper med flest långa sjukfall och står sammanlagt för 42 procent av sjukfallen.

Hur långa blir sjukfallen?

I **tabell 7 och 8** redovisar vi medianlängd för långa sjukfall per åldersgrupp och kön samt för båda könen, för avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO och Kommuner och regioner. Medianlängd innebär den sjukfallslängd då hälften av sjukfallen har

avslutats och hälften fortfarande pågår. Medianlängden har sjunkit totalt sett sedan 2015. En viktig förklaring till detta är att fler sjukfall avslutas dag 180 då Försäkringskassan prövar arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden.

Tabell 7

Medianlängd i antal dagar för långa sjukfall 2015-2017 efter åldersgrupp och kön. Svenskt Näringsliv/LO.

Åldersgrupp	Kvinnor och män			Kvinnor			Män		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
16-25	175	173	165	182	177	171	166	168	159,5
26-55	220	188	180	238	201	187	208	181	180
56-64	237	196	185	255	203	192	231	194	182
Totalt	220	188	180	235	197	185	210	182	180

Kvinnor inom avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO har längre medianlängd än männen, oavsett åldersgrupp. Ålders-

gruppen 56-64 år har längre medianlängd än de yngre åldersgrupperna.

Tabell 8

Medianlängd i antal dagar för långa sjukfall 2015-2017 efter åldersgrupp och kön.
Kommuner och regioner.

Åldersgrupp	Kvinnor och män			Kvinnor			Män		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
16-25	201	195	185	197	197	185	239	178	177,5
26-55	300	250	222	302	250	222	280	245	217
56-64	285	240	216	287	243	216	278	230	213
Totalt	293	244,5	218	294	245	219	278	236	215

Liksom i den privata sektorn har kvinnorna inom Kommuner och regioner längre medianlängder än männen. Till skillnad från i den privata sektorn är medianlängden längre i åldersgruppen 26-55 år än i åldersgruppen 56-64 år, för såväl kvinnor som för män. En förklaring är den stora

andelen psykiska diagnoser i åldersgruppen 26-55 år som ofta medför längre sjukskrivningar. Man kan säga att äldre är mer sjuka än yngre men de är inte sjuka lika länge.

Arbetsolycksfall

Allvarliga arbetsolycksfall efter åldersgrupp

Tabell 9

Antal nya godkända allvarliga olycksfall efter kön och åldersgrupp.

	Ålder	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Män	16–25 år	782	781	568	767	847	841	923	896	967	975	941	821
	26–55 år	4 184	4 121	3 656	4 054	4 427	4 472	4 703	4 649	4 889	4 979	4 962	4 644
	56–64 år	1 226	1 192	1 026	1 279	1 295	1 311	1 356	1 387	1 405	1 434	1 507	1 333
Kvinnor	16–25 år	291	309	270	298	329	385	397	444	442	488	486	361
	26–55 år	1 968	1 976	1 883	2 163	2 254	2 370	2 468	2 475	2 634	2 590	2 586	2 412
	56–64 år	761	755	801	974	928	1 027	1 009	996	1 090	1 076	1 078	1 055
Totalt		9 212	9 134	8 204	9 535	10 080	10 406	10 856	10 847	11 427	11 542	11 560	10 626

Tabell 9 visar antalet godkända allvarliga arbetsolycksfall uppdelat efter kön och åldersgrupp, för det år som olycksfallet inträffade. Med en allvarlig arbetsolycka menas att olyckan har lett till mer än 30 dagars sjukskrivning eller motsvarande läkningstid, eller medicinsk invaliditet.

Mellan år 2007 och 2018 ökade antalet allvarliga olycksfall för samtliga åldersgrupper för både kvinnor och män. Från 2014 och framåt mattades ökningen av något och antalet olycksfall har sedan dess legat på en jämn nivå för båda könen och samtliga åldersgrupper. Siffrorna för 2018 är dock preliminära och kommer att öka något.

Jämförelser görs främst mellan åldersgrupperna 26–55 år och 56–64 år, dels eftersom antalet olycksfall är påtagligt lägre i den yngsta åldersgruppen och dels för att likheterna är större mellan de två äldre grupperna. Då det finns betydligt fler sysselsatta i åldersgruppen 26–55 år än i åldersgruppen 56–64 år behöver sjukfallen sättas i relation till antalet sysselsatta när man jämför åldersgrupperna. Detta görs i följande avsnitt.

Allvarliga arbetsolycksfall och sysselsättning

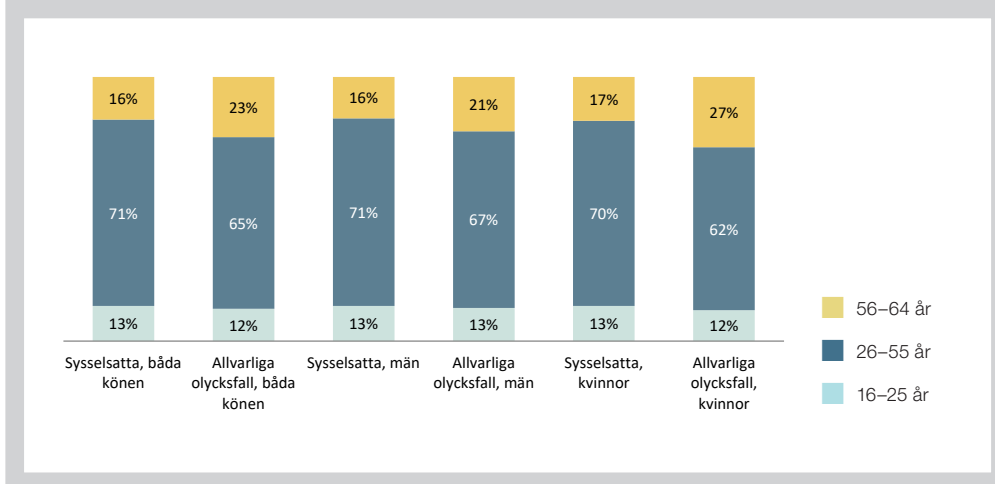
Diagram 15 redovisar fördelningen av sysselsättning och allvarliga olycksfall efter åldersgrupp och kön år 2017. 16 procent av de sysselsatta är 56–64 år medan 23 procent av de som skadas är 56–64 år. Den äldre åldersgruppen har därmed en högre risk för allvarliga arbetsolycksfall än vad sysselsatta har i genomsnitt. Detta gäller både män och kvinnor. Av de sysselsatta männen är 16 procent 56–64 år, medan 21 procent av männen som skadas

är 56–64 år. Av de sysselsatta kvinnorna är 17 procent 56–64 år, medan 27 procent av kvinnorna som skadas är 56–64 år.

Åldersgruppen 26–55 år har en lägre risk för allvarliga olycksfall, då de utgör 71 procent av de sysselsatta och står för 65 procent av olycksfallen. För åldersgruppen 16–25 år är fördelningen av sysselsatta och allvarliga olycksfall i princip densamma, 13 respektive 12 procent.

Diagram 15

Fördelning av antal allvarliga olyckor och antal sysselsatta 2017 efter ålder och kön.

Allvarliga olycksfall över tid

För att kunna göra ytterligare jämförelser mellan åldersgrupperna redovisar vi risken för allvarliga olycksfall över tid i **diagram 16 och 17**. Risken beräknas som antal godkända allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta det aktuella året. Varje år är avläst den 31 december året efter att olycksfallet inträffade.

År 2017 är risken för allvarliga olycksfall totalt sett 1,9 för kvinnor och 3,1 för män. Åldersgruppen 56–64 år har en högre risk för allvarliga olycksfall än vad de yngre åldersgrupperna har. I åldersgruppen 56–64 år är risken 2,9 för kvinnor och 4,0 för män. Kvinnor mellan 56 och 64 år har en 1,8 gånger högre risk att råka ut för en

olycka jämfört med kvinnor mellan 26 och 55 år. För män är motsvarande siffra 1,4.

För båda könen har risken för allvarliga olycksfall ökat något för åldersgruppen 56–64 år de senaste åren, medan den för åldersgruppen 26–55 år har legat på en stabil nivå. Män har en högre risk för allvarliga olyckor än vad kvinnor har, dock minskar skillnaden med åldern. För åldersgruppen 26–55 år har män en 1,8 gånger högre risk att råka ut för en allvarlig olycka, för åldersgruppen 56–64 år är motsvarande siffra 1,4. En förklaring till skillnaden i risk mellan könen är att yrken med hög risk ofta är mansdominerade.

Diagram 16

Risk för allvarliga olycksfall, per 1 000 sysselsatta kvinnor efter åldersgrupp och skadeår.

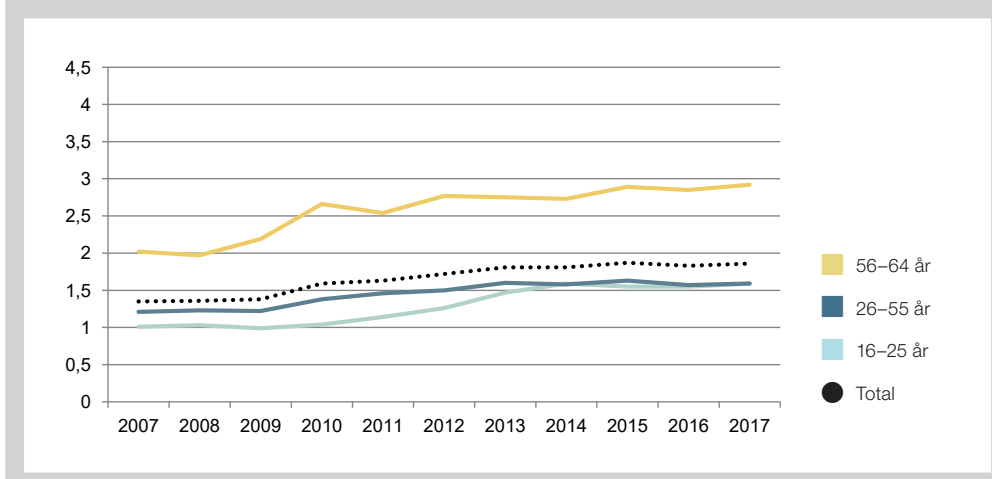
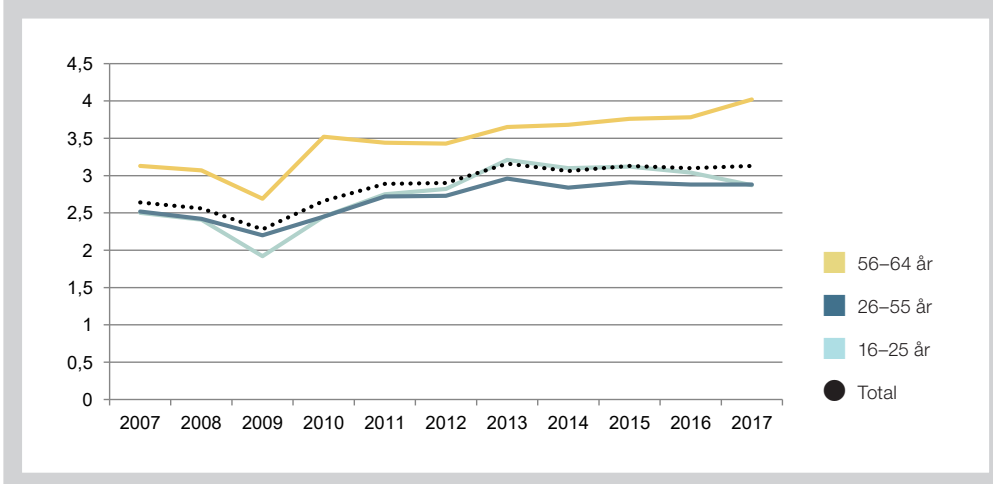

Diagram 17

Risk för allvarliga olycksfall, per 1 000 sysselsatta män efter åldersgrupp och skadeår.

Allvarliga olycksfall och yrke

I **diagram 18 och 19** redovisar vi allvarliga olyckor fördelat på yrkesgrupp för kvinnor respektive män i åldersgruppen 56–64 år. För kvinnor i åldersgruppen 56–64 år står *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* för mer än en fjärdedel av de allvarliga olycksfallen. Därefter följer yrkesgrupperna *städare och fönsterputsare, barnskötare, fritidsledare, m.fl.* och *förskollärare och fritidspedagoger*, som står för 8 procent var.

För män är det yrkesgruppen *metall- och övrigt industriellt arbete* som står för störst andel, 19 procent. *Yrkesförare, betong- bygg- och anläggningsarbete* och *byggnadsträarbetare* står för 12, 10 respektive 8 procent av de allvarliga olycksfallen hos män i åldersgruppen 56–64 år.

Diagram 18

Allvarliga arbetsolycksfall hos kvinnor i åldersgruppen 56–64 år efter yrkesgrupp, 2018.

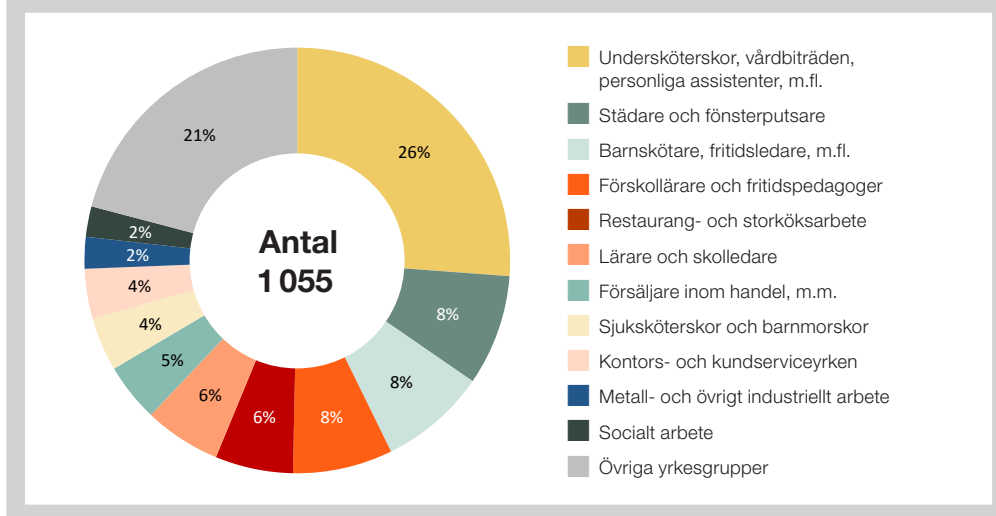
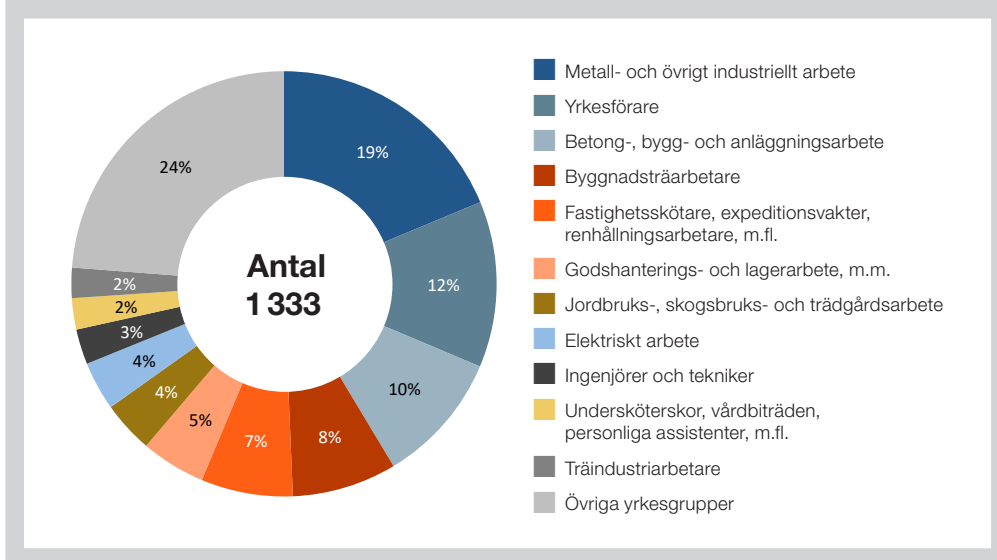

Diagram 19

Allvarliga arbetsolycksfall hos män i åldersgruppen 56–64 år efter yrkesgrupp, 2018.

Risk för allvarliga olycksfall efter yrke

I **tabell 10 och 11** redovisar vi antal allvarliga olycksfall, risken för allvarliga olycksfall samt hur stor andel av olyckorna som har lett till medicinsk invaliditet uppdelat på kön och yrkesgrupp. De yrkesgrupper som redovisas är de där 56–64-åringar hade 50 eller fler allvarliga olyckor 2017. Risk och andel med medicinsk invaliditet redovisas även för åldersgruppen 26–55 år. Detta för att kunna se om 56–64-åringar har en över- eller underrisk för allvarliga olycksfall samt medicinsk invaliditet jämfört med sina yngre kollegor i samma yrkesgrupp. En kvot över 1 innebär att 56–64-åringar har en högre risk för allvarliga olyckor än 26–55-åringar. En kvot under 1 innebär att 56–64-åringar har en lägre risk än 26–55-åringar.

Kvinnor i åldern 56–64 år har totalt sett en 1,8 gånger högre risk för allvarliga olycksfall än kvinnor i åldern 26–55 år. Män i åldern 56–64 år har en 1,4 gånger högre risk för allvarliga olycksfall än män i åldern 56–64 år. I samtliga av de redovisade yrkesgrupperna i **tabell 10 och 11** har 56–64-åringar en överrisk för allvarliga olycksfall jämfört med 26–55-åringar.

Kvinnor i åldersgruppen 56–64 år har totalt sett en 1,2 gånger högre risk för medicinsk invaliditet än kvinnor i åldersgruppen 26–55 år, 45 procent jämfört med 38 procent. *Städare och fönsterputsare och undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* är två yrkesgrupper där 56–64-åringar har en överrisk för medicinsk invaliditet. *Försäljare inom handel m.m. och lärare och skolledare* är två yrkesgrupper där 56–64-åringar har en underrisk.

Män i åldersgruppen 56–64 år har totalt sett en underrisk på 0,9 för medicinsk invaliditet jämfört med män i åldersgruppen 26–55 år, 48 procent jämfört med 53 procent. *Godshanterings- och lagerarbete, m.m.* är en yrkesgrupp där män 56–64 år har en överrisk för medicinsk invaliditet. *Yrkesförare och fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.* är två yrkesgrupper där 56–64-åringar har en underrisk.

Tabell 10

Antal allvarliga olycksfall 2017, risk och andel med medicinsk invaliditet samt över/underrisk. Sorterat efter antal allvarliga olycksfall. Kvinnor.

Yrkesgrupp	Antal allvarliga olycksfall 56-64 år	Risk 56-64 år	Risk 26-55 år	Över/underrisk 56-64 år	Andel MI 56-64 år	Andel MI 26-55 år	Över/underrisk MI 56-64 år
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	300	4,3	3,0	1,4	44%	29%	1,5
Barnskötare, fritidsledare m.fl.	92	5,3	2,3	2,3	43%	37%	1,2
Förskollärare och fritidspedagoger	91	5,1	2,2	2,3	41%	36%	1,1
Lärare och skolledare	70	2,7	1,3	2,1	44%	47%	0,9
Städare och fönsterputsare	58	5,3	3,5	1,5	40%	25%	1,6
Restaurang- och storköksarbete	57	4,9	3,3	1,5	42%	47%	0,9
Försäljare inom handel m.m.	55	4,4	1,8	2,4	33%	39%	0,8
Samtliga yrkesgrupper	1 078	2,9	1,6	1,8	45%	38%	1,2

Tabell 11

Antal allvarliga olycksfall 2017, risk och andel med medicinsk invaliditet samt över/underrisk. Sorterat efter antal allvarliga olycksfall. Män.

Yrkesgrupp	Antal allvarliga olycksfall 56-64 år	Risk 56-64 år	Risk 26-55 år	Över/underrisk 56-64 år	Andel MI 56-64 år	Andel MI 26-55 år	Över/underrisk MI 56-64 år
Metall- och övrigt industriellt arbete	275	7,1	6,2	1,1	56%	58%	1,0
Yrkesförare	203	8,8	6,0	1,5	35%	39%	0,9
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	161	12,2	8,1	1,5	53%	54%	1,0
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	111	6,1	4,5	1,4	47%	55%	0,9
Byggnadsträarbetare	108	14,4	10,8	1,3	57%	63%	0,9
Godshanterings- och lagerarbete m. m.	69	6,2	3,5	1,8	48%	40%	1,2
Elektriskt arbete	53	7,5	4,8	1,6	51%	54%	0,9
Samtliga yrkesgrupper	1 507	4,0	2,9	1,4	48%	53%	0,9

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall

För kvinnor och män i åldern 56–64 år är den vanligaste orsaken (händelsetypen) till allvarliga arbetsolycksfall 2016–2017 en fallolycka. Fallolyckor delas in i fall i samma nivå (*ramla inne, ramlade ute och ramlade, oklart inne/ute*) och fall från höjd (*fall från höjd, fall från stege och fall i trappa*). Fall i samma nivå utgör 45 procent av olyckorna för kvinnor och 24 procent av olyckorna för män. Fall från

höjd utgör 11 procent för kvinnor och 15 procent för män.

För kvinnor 56–64 år är *olycka med person, barn, brukare, elev, boende eller patient (ej hot eller våld)* en vanlig orsak till allvarliga olycksfall, med 8 procent. För män 56–64 år är *lasta, lossa, bära eller flytta* en vanlig orsak med, 10 procent.

Åldersberoende risk, efter händelsetyp och kön

Diagram 20 och 21 visar att kvinnor och män i åldersgruppen 56–64 år ofta drabbas av allvarliga fallolyckor än kvinnor och män i åldersgruppen 26–55 år. Överrisken i diagrammen beskriver risken (antal olyckor per 1 000 sysselsatta) för en viss händelsetyp för 56–64-åringar i förhållande till risken för samma händelsetyp för 26–55-åringar.

För kvinnor i åldern 56–64 år är risken att drabbas av en fallolycka inomhus (*ramlade inne*) 3,5 gånger högre än för kvinnor i åldern 26–55 år. Risken att drabbas av en fallolycka utomhus (*ramlade ute*) är 3,2

gånger högre och risken för *olycka med person* 1,5 gånger högre.

För män i åldern 56–64 år är risken att drabbas av en fallolycka utomhus (*ramlade ute*) 2,4 gånger högre än för män i åldern 26–55 år. Risken att drabbas av en fallolycka inomhus (*ramlade inne*) är 1,7 gånger högre. Risken för olyckor som beror på *lasta, lossa, bära eller flytta* är 1,3 gånger högre.

Diagram 20

Överrisk att drabbas av ett allvarligt olycksfall för kvinnor i åldersgruppen 56–64 år jämfört med åldersgruppen 26–55 år efter händelsetyp, 2016 och 2017.

Antal allvarliga olycksfall

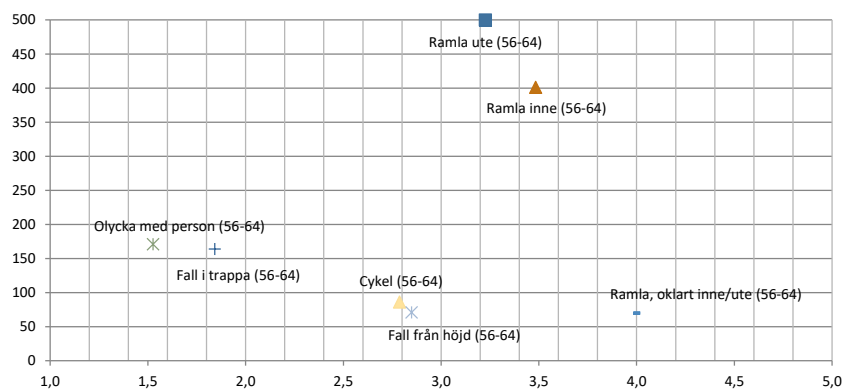
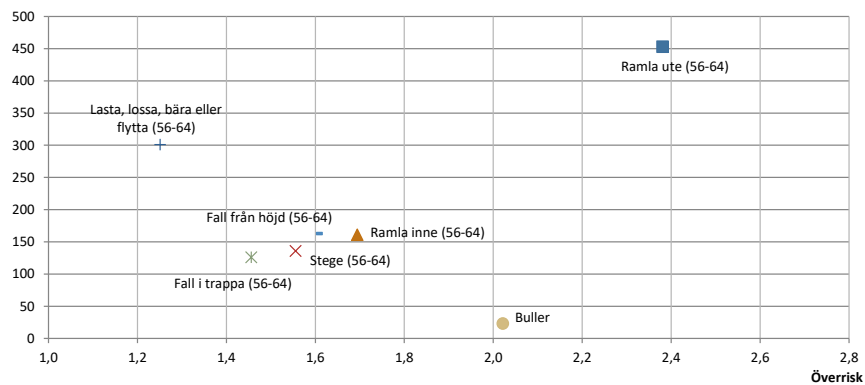

Diagram 21

Överrisk att drabbas av ett allvarligt olycksfall för män i åldersgruppen 56–64 år jämfört med åldersgruppen 26–55 år efter händelsetyp, 2016 och 2017.

Antal allvarliga olycksfall

Exempel på händelsetyper

Fall inomhus och utomhus

Fall i samma nivå är den händelse där 56–64-åringar har störst överrisk. Olyckorna sker i samband med förflyttningar inomhus eller utomhus. För kvinnor i åldern 56–64 år är fallolyckor vanligast i yrkesgruppen *undersköterskor, vård-*

biträden, personliga assistenter, m.fl. För män i åldern 56–64 år är fallolyckor vanligast i yrkesgrupperna *metall- och övrigt industriellt arbete, yrkesförare och betong-, bygg- och anläggningsarbete.*

Man, 56–64 år
Betong-, bygg- och anläggningsarbete

"Fastnade med foten i armeringsruta, ramlade ner på armeringsmattan och slog i knä och ben."

Diagnos:
Kontusion på knä.

Skadeallvar:
Sjukskriven >30 dagar

Kvinna, 56–64 år
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.

"På väg in till en brukare fastnade arbetsskorna i varandra. Jag föll handlöst ner i betonggolvet."

Diagnos:
Fraktur på skuldra och överarm.

Skadeallvar:
Medicinsk invaliditet

Fall i trappa / Fall från höjd / Stege

Åldersgruppen 56–64 år har även en överrisk för fall från höjd. För kvinnor är det yrkesgrupperna *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* och *städare och fönsterputsare* som står

för störst andel av olycksfallen. För män är det inom *metall- och övrigt industriellt arbete* och *byggnadsträarbete* som flest olyckor sker.

Kvinna, 56–64 år
Städare och fönsterputsare

"Jag dammade ståendes i trappan. Föll sedan 3–4 trappsteg och landade på våningsplanet."

Diagnos:
Skador på flera kroppsregioner.

Skadeallvar:
Sjukskriven >30 dagar

Man, 56–64 år
Byggnadsträarbetare

"Jag trampade igenom korrugerat plasttak, ramlade ner 2,5 meter och landade på ett betonggolv."

Diagnos:
Skador på flera kroppsregioner.

Skadeallvar:
Medicinsk invaliditet

Olycka med person, barn, brukare, elev, boende eller patient (ej hot eller våld)

Kvinnor i åldern 56–64 år har förhöjd risk för *olycka med person, barn, brukare, elev, boende eller patient (ej hot och våld)*. Hälften av olyckorna sker i gruppen *undersköterskor, vårdbiträden, personliga*

Kvinna, 56–64 år
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.

"Brukaren som jag och min kollega skulle ta upp slängde sig tillbaka och då blev det ett kraftigt ryck i min axel. Intensiv smärta direkt."

Diagnos:
Skada på muskel och sena på skulder- och överarmsnivå.

Skadeallvar:
Sjukskriven >30 dagar

assistenter, m.fl. Yrkesgrupperna *barnskötare, fritidsledare, m.fl.* och *förskollärare och fritidspedagoger* står tillsammans för en tredjedel av olyckorna.

Kvinna, 56–64 år
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.

"Jag fångade ett barn som höll på att ramla. Axeln hamnade i utåtrotation."

Diagnos:
Luxation och distortion i skuldergördelsleder och ligament.

Skadeallvar:
Sjukskriven >30 dagar

Lasta, lossa, bära eller flytta

Män i åldern 56–64 år har en förhöjd risk för olycksfall då de *lastar, lossar, bär eller flyttar* föremål. Olyckstypen är vanligast

Man, 56–64 år
Metall- och övrigt industriellt arbete

"Jag tappade greppet om ett tungt verktyg, ca 30–40 kg, som föll rakt ned på lillfingret på höger hand."

Diagnos:
Sårskada finger/fingrar.

Skadeallvar:
Medicinsk invaliditet

bland *yrkesförare* och arbetare inom *metall- och övrigt industriellt arbete*.

Man, 56–64 år
Yrkesförare

"Jag gick baklänges när jag skulle lasta på en tung pall. Snubblade på kanten av bakgavelliften som låg på bryggan. Ramlade baklänges och tog emot mig med vänster hand."

Diagnos:
Underarmsfraktur.

Skadeallvar:
Sjukskriven >30 dagar

Skadade kroppsdelar

Bild 1–4 visar i procent (av det totala antalet allvarliga olycksfall) var på kroppen som skadorna har skett vid allvarliga olycksfall 2017 och 2018, uppdelat på kön och ålder. Det finns tydliga skillnader kopplade till både kön och ålder vad gäller vilka kroppsdelar som skadas.

För kvinnor i åldersgruppen 56–64 år är *skador i armar* vanligast med 23 procent. För män i samma ålder är *skador i fingrar* vanligast med 18 procent. Näst vanligast för både kvinnor och män i åldern 56–64 år är *skador i ben* med 14 respektive 13 procent.

Bild 1

Kvinnor 56–64 år

3%

Nacke och rygg

5%

Buk, bål, bäcken,
höft och ländrygg

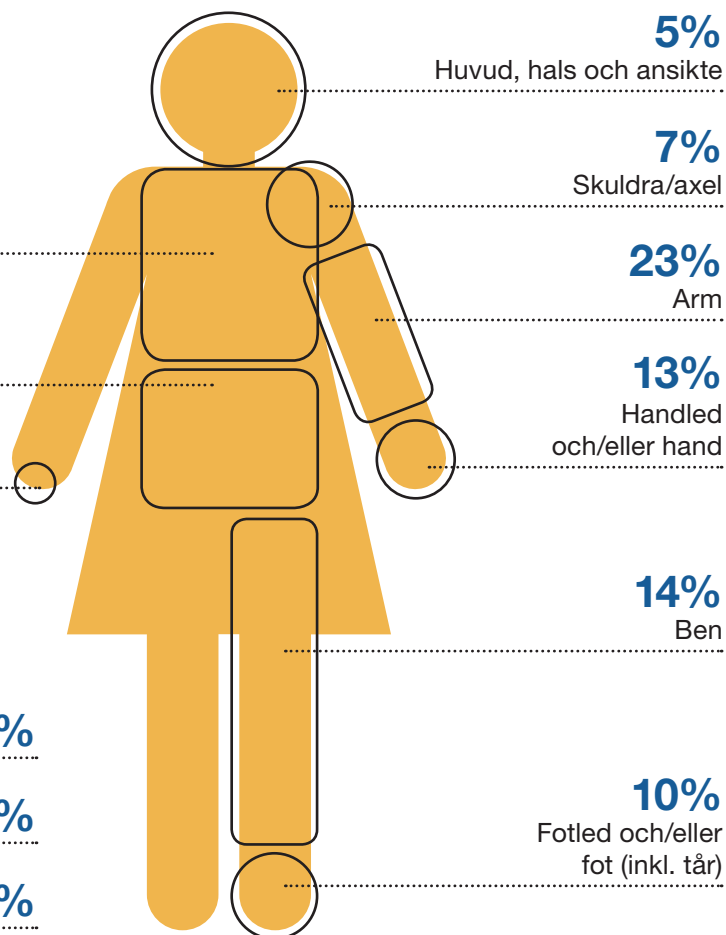
7%

Finger/fingrar

Psykiska skador,
brottsoffer **2%**

Flera
kroppsregioner **2%**

Övriga skador **9%**

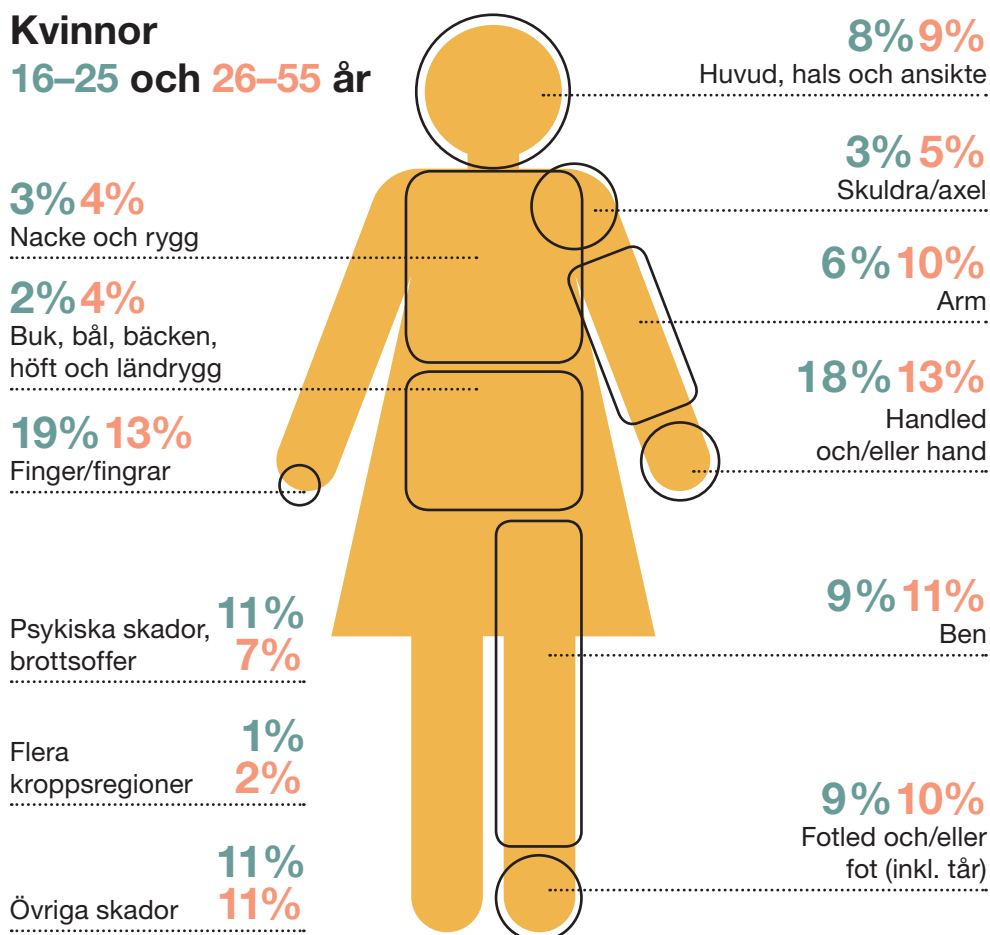
För båda könen är *skador i armar, ben och i skuldra/axel* vanligare i åldern 56–64 år än i åldern 26–55 år. Detta är kroppsdelar som skadas vid fallolyckor, en händelse som oftare sker längre upp i åldrarna.

Kvinnor i åldern 56–64 år har en mindre andel *skador i fingrar* och *psykiska skador, brottsoffer* än yngre kvinnor. Detta kan förklaras av att både *skador med maskiner* och *rån* är vanligare för yngre kvinnor.

Bild 2

Kvinnor

16–25 och 26–55 år

För män i åldersgruppen 56–64 år är andelen *skador på fingrar* mindre än för män i de yngre åldersgrupperna. Även andelen *skador på handled* är mindre för män 56–64 år än för män i de yngre ål-

dersgrupperna, och uppgår till 11 procent. Generellt gäller att dessa skador uppstår i yrkesgrupperna *bygg och industri*, där en stor andel av de anställda är yngre män.

Bild 3

Män 56–64 år

3%

Nacke och rygg

6%

Buk, bål, bäcken,
höft och ländrygg

18%

Finger/fingrar

Psykiska skador,
brottsoffer **1%**

Flera
kroppsregioner **1%**

Övriga skador **10%**

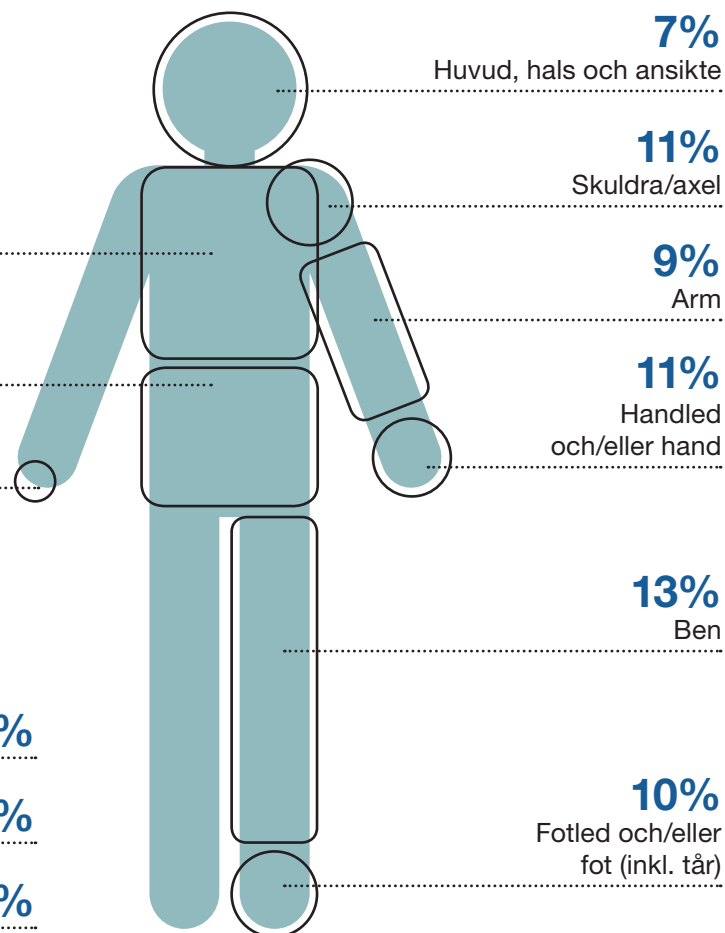
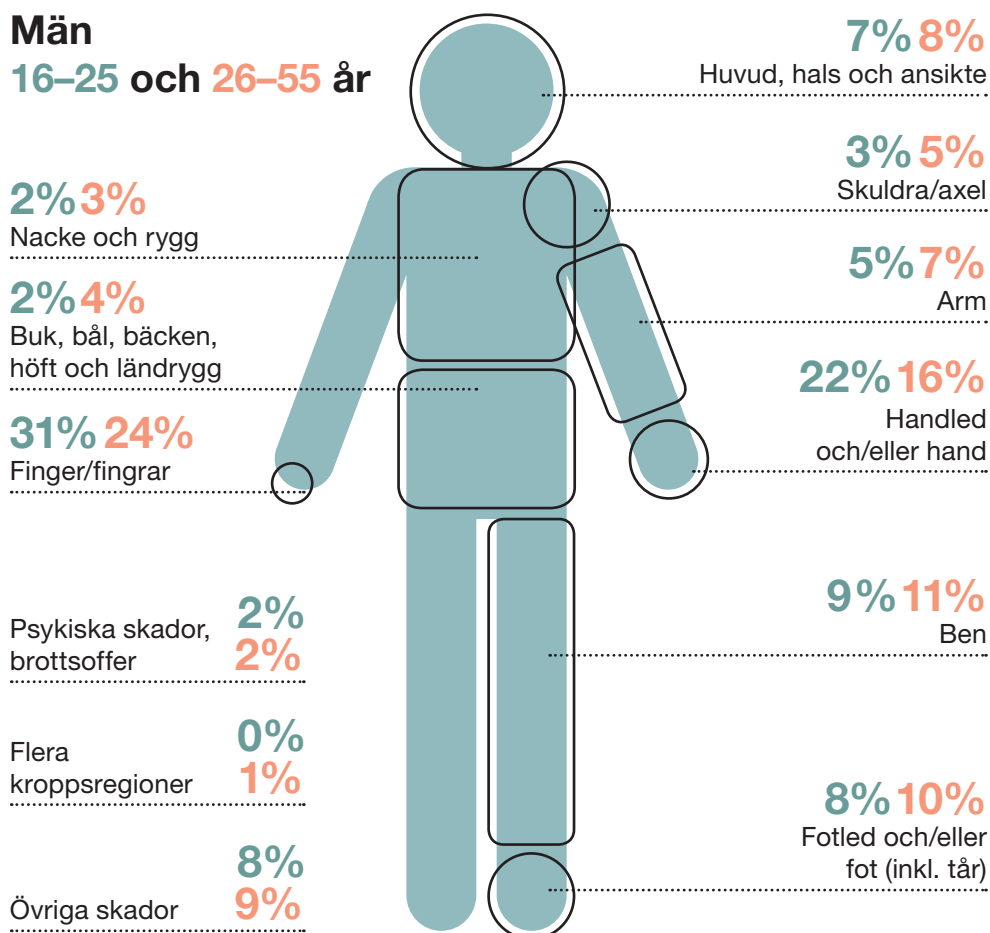

Bild 4

Män 16–25 och 26–55 år

Arbetssjukdomar

Fakta om arbetssjukdomar

En arbetssjukdom är en sjukdom som beror på att en person har utsatts för skadlig inverkan i arbetet. Med skadlig inverkan i arbetet menas att det finns något i arbetsmiljön som påverkar den fysiska eller psykiska hälsan ogynnsamt. Det kan exempelvis vara:

- tungt arbete eller olämpliga arbetsställningar som kan orsaka rygg- eller ledbesvär
- ensidigt arbete som kan orsaka muskel- och senskador
- farliga ämnen som kan orsaka eksem, allergier, luftvägsbesvär och cancer
- psykiskt påfrestande arbetsförhållanden som kan orsaka psykiska besvär eller psykosomatiska sjukdomar, till exempel magsår eller hjärtbesvär
- vibrationer som kan skada blodkärl, nerver och leder
- buller som kan orsaka hörselskador

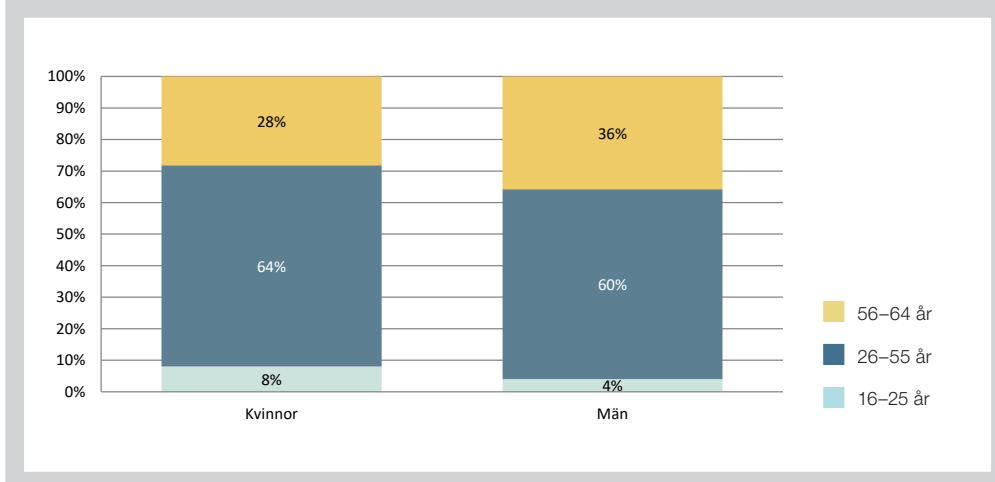
För att AFA Försäkring ska kunna pröva en arbetssjukdom krävs att besvären har kvarstått i minst 180 dagar och att sjukdomen är godkänd av Försäkringskassan som arbetsskada eller finns med på ILO-förteckningen över arbetssjukdomar. ILO är FN:s fackorgan för arbetslivsfrågor.

I **diagram 15** framgår det att kvinnor och män i åldern 56–64 år utgör 17 respektive 16 procent av de sysselsatta. **Diagram 22** visar andelen rapporterade arbetssjukdomar under 2012–2017 fördelat på kön och åldersgrupp. Kvinnor och män i åldern 56–64 år står för 28 respektive 36 procent

av arbetssjukdomarna. Deras andelar av arbetssjukdomarna är betydligt större än deras andelar av sysselsättningen. En arbetssjukdom är en sjukdom som beror på att en person har utsatts för skadlig inverkan i arbetet och visar sig ofta sent i arbetslivet.

Diagram 22

Arbetsjukdomar med insjuknandeår 2012–2017 efter ålder vid insjuknandet och kön.

Diagram 23 och 24 visar arbetssjukdomar bland kvinnor respektive män i åldern 56–64 år fördelat på diagnoser. För kvinnor är *psykiska diagnoser* vanligast med 37 procent, och för män är effekter av vibration vanligast med 28 procent.

Buller, hörselnedsättning och tinnitus utgör 9 respektive 22 procent av arbetsjukdomarna för kvinnor respektive män

i åldern 56–64 år. Diagnosens andelar är betydligt högre för åldersgruppen 56–64 år än vad den är för kvinnor och män totalt, 4 procent respektive 14 procent. Det kan bero på att detta är en diagnos som visar sig sent i arbetslivet efter många års exponering för höga ljud.

Diagram 23

Godkända arbetssjukdomar hos kvinnor i åldersgruppen 56–64 år efter diagnos, med visandeår 2012–2017.

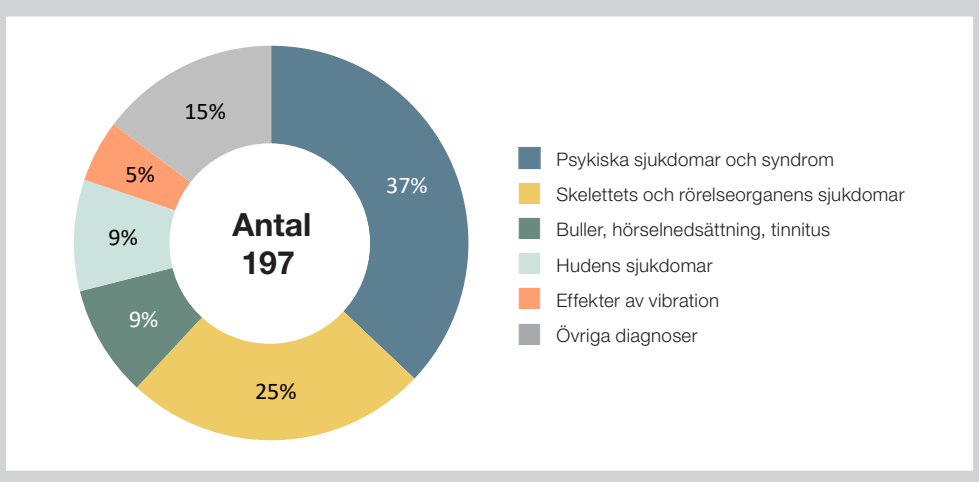
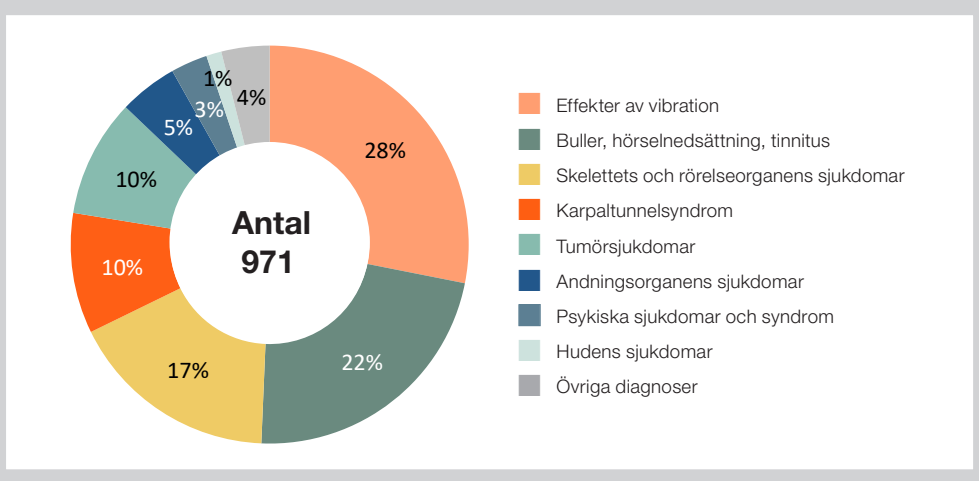

Diagram 24

Godkända arbetssjukdomar hos män i åldersgruppen 56–64 år efter diagnos, med visandeår 2012–2017.

Litteraturförteckning

Socialstyrelsen, 2011.

Internationell statistisk klassificering av sjukdomar och relaterade hälsoproblem,
Västerås: Socialstyrelsen.

AFA Försäkring, 2019.

Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro,
Stockholm: AFA Försäkring.

Nyhet!

Nu kan du prenumerera på våra statistikrapporter. Anmäl dig här:
www.afaforsakring.se/statistikrapporter

9 av 10 är försäkrade genom jobbet

POSTADRESS **AFA Försäkring 106 27 Stockholm** • BESÖKSADRESS **Klara Södra Kyrkogata 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** • VÄXEL **08-696 40 00** • afaforsakring.se